

VAD HÄNDER MED INUTI:ET NÄR UTANPÅ:ET ÄNDRAS?

Puppan

RIKSTEATERN

90
1933 - 2023

ung scen/öst
INOM KUNSTEN

AV **EMMA ADBÅGE**
REGI **ANJA RAJIĆ**

MED **ASTRID DRETTNER, LILJA FREDRIKSON, JOEL SCHMIDT**

LÄRARHANDLEDNING

Om lärarhandledningen

Riksteatern bjuder in barn och unga till en magisk värld som de både kan spegla sig i och inspireras av. Vi vill att scenkonsten ska spraka och tända gnistor i den unga publiken.

Denna lärarhandledning från Riksteatern är ett stöd för dig som ser *Puppan* med dina elever. Här får du förslag på hur du kan ta teaterupplevelsen vidare med dina elever i klassrummet före och efter föreställningen. Se aktiviteterna i denna handledning som ett smörgåsbord. Du väljer den eller de delar som du anser är relevanta för dig och dina elever.

Före turnéstart tar vi även fram ett kompletterande förberedelsematerial. Extramaterialet riktar sig till dig som har elever med behov av extra förberedelse eller som har behov av att du som lärare är extra förberedd. I materialet får du fördjupad information om förutsättningarna för föreställningen, exempelvis praktisk information om in- och utsläpp till och från lokalen, hur publiken tas emot och placeras, hur själva scenografin ser ut eller sådant som gäller ljus och ljud.

Både lärarhandledningen och det extra förberedelsematerialet hittar du på www.riksteatern.se/puppan

Vänliga hälsningar

Riksteatern Barn & Unga

Puppan

Handlingen i korthet

Sommarlovet har börjat och Puppan och hennes bästis Vinge planerar att ägna dagarna åt att leka vid sitt gömställe. När Vinge berättar att han fått plats på ett sommarkollo och kommer att resa bort under sommaren ställs allt på ända. I Vinges frånvaro vill den tuffa Cici ha Puppans uppmärksamhet.

Samtidigt håller Puppans kropp på att förändras och efter att vingar och spröt slagit ut under en natt är ingenting sig likt. Puppan slits mellan att vara sitt gamla barn-jag och omgivningens förväntningar på vem hon håller på att förvandlas till. Kan hon fortsätta att vara samma inuti eller måste hela hon bli någon helt ny?

Regissören har ordet

Det handlar om att slå ut i sin fulla prakt

När jag första gången läste manuset till *Puppan* tänkte jag: precis en sån här föreställning hade jag själv velat se när jag gick på lågstadiet. Frågor om identitet, vänskap och tillhörighet är högst relevanta i den åldern och det kan vara en smärtsam tid för många. För egen del minns jag lågstadieåldern som både ångestfylld och dramatisk. Stora överväldigande känslor och en ständig strävan efter att hitta mig själv och min själsfrände. Man är stor och liten på samma gång och börjar förbereda sig på att lämna barndomen.

Författaren och dramatiker Emma AdBåge har så klokt förlagt handlingen till djurriket, bland puppor, fjärilar och skalbaggar. För vad kan illustrera en förvandling bättre än en puppas väg till att bli fjäril? Plöt-

sligt får man vingar som man förväntas kunna använda sig av genom att flyga, fladdra och visa upp sig. Men vad gör man om inte resten av kroppen hänger med och man längtar tillbaka till den trygga plats där man får vara precis så barnslig och löjlig som man känner sig?

Denna pjäs utspelar sig i elevernas egna klassrum. Jag och scenograf Anna Dolata vill där skapa en inbjudande, trygg och kärleksfull atmosfär. Vi vill bjuda in till en magisk liten värld och en känsla av att vi alla befinner oss i en liten puppa där avståndet mellan publiken och skådespelarna knappt existerar.

Det är lätt att känna igen sig i puppans problem och dilemman – hennes förvandling, sveket mot bästisen och hennes hopplösa relation med sin mamma. *Puppan* är en berättelse om att hitta sig själv och sitt inre jag trots ett konstant brus i form av influensers, TikTok-videos och alla krav som ställs på en om hur en ska vara, se ut och bete sig.

Det handlar om att gå vilse. Att famla i mörker. Att nå botten. Men det handlar lika mycket om att resa sig upp, slå ut i sin fulla prakt och bli den vackraste versionen av sig själv.

Anja Rajić, regissör

Så här förbereder du dig och eleverna inför föreställningen

Låt eleverna se föreställningen utan att i förväg ha fått specifika skoluppgifter kopplade till föreställningen. Låt istället nyfikenhet kring upplevelsen av föreställningen vara i fokus.

Något som barnen oftast både behöver och själva vill ha är information om vad det är de ska få se och hur de praktiska förutsättningarna ser ut. Föreställningen *Puppan* är en klassrumsföreställning. Då kan det vara bra att veta vilket klassrum som föreställningen spelas i. Om produktionen kommer att vara på plats under flera dagar på skolan kan det vara bra att berätta vilken dag och tid som just din klass ska se föreställningen. Förklara för eleverna att klassrummet kommer att se annorlunda ut nu när det är en teater. I denna lärarhandledning finns bilder på det turnerande teamet och på hur scenografin ser ut. Att visa upp en föreställningsaffisch eller spela upp en trailer kan vara ett sätt att skapa nyfikenhet. Om klassen är ovan vid att möta teater kan det vara bra att prata lite om vad teater är och kanske hur ett teaterbesök skiljer sig från ett biobesök.

Du kan med fördel titta igenom handlingen i korthet på sid 3 samt ordlistan i denna handledning före föreställningen för att se om det finns något som du tror att eleverna kan behöva veta i förväg för att bättre kunna ta till sig upplevelsen. I det extra förberedelsematerialet finns ytterligare information för dig som har elever med särskilda behov (se sid 4).

Under föreställningen

Låt eleverna uppleva och engagera sig i scenkonsten utifrån sina perspektiv och förutsättningar. Barn har en förmåga att ge sig hän

i scenkonstupplevelser på ett sätt som vuxna inte gör. En del barn sitter tysta och stilla medan andra går in i upplevelsen fysiskt med både röst och rörelse. Skådespelarna och teamet från Riksteatern har tränat på hur de ska möta barnens energi och engagemang. Det bästa du kan göra för elevernas upplevelse är att fokusera på att uppleva föreställningen tillsammans med dem. Skulle det uppstå en situation där du som lärare behöver kliva in, försök om möjligt göra det på ett sätt som inte stör övrig publik. Vår tekniska personal finns till hands om en elev skulle behöva lämna rummet. Om du känner dig osäker kan du alltid fråga produktionens turnéledare på plats före föreställningen. Du kan också läsa mer i vår skrift *Att öppna nya världar* eller på riksteatern.se/foreochefter

Efter föreställningen

Var generös med tiden efter föreställningen. Låt upplevelsen sjunka in utan stress. Några kommer att vilja berätta direkt vad de tänkte och tyckte medan andra vill fundera för sig själva. Använd stunden efter föreställningen till att lyssna in de spontana reaktionerna. Dessa kan sedan fångas upp under efterarbetet.

Eftersamtal

Att ge eleverna en möjlighet att gemensamt samtala om en föreställning är viktigt då det låter eleverna gemensamt processa sina upplevelser. Det kan stärka och fördjupa den konstnärliga upplevelsen, samtidigt som det hjälper dig som lärare att upptäcka vad eleverna fastnat för och därigenom hitta lämpliga pedagogiska infallsvinklar. Var noga med att inte forma samtalet som ett förhör där eleverna upplever att de ska redovisa vad de kommer ihåg och förstått, då det kan skapa motvilja för både samtalet och föreställningen. Försök istället skapa ett samtal på elevernas villkor, där de kan dela med sig utifrån vad de själva har lust och behov av. Detta går att göra på en mängd olika sätt.

Skapa och prata

Ett sätt att få till detta är att låta eleverna skapa fritt kring föreställningen och prata med dem under tiden. Då kan de barn som har behov att få prata och ventilerar sina tankar göra det samtidigt som de barn som hellre vill hålla sin upplevelse för sig själv kan koncentrera sig på själva skapandet.

Puppans scenografi och rekvisita är till stora delar virkad eller skapad i kartong. Till exempel Puppans gullmugg och goselarven som Vinge gav henne. Låt eleverna få skapa i liknande material med föreställningen som inspiration. Det enda som behövs är kartong, garn och kanske en sax. För att dekorera kan ni använda exempelvis silkespapper och färgglada pennor. Bara fantasin och vad ni har tillgång till på skolan sätter gränserna. Med garnet kan eleverna fingervirka eller göra en egen påtdocka av en toarulle och några glasspinnar.

När ni pratar om föreställningen under pysslandet kan du med fördel utgå från Riksteaterns analysmodell *En väv av tecken*. Inspiration till mer föreställningsspecifika frågor hittar du längre fram i lärarhandledningen under rubriken ”Vänskap i förändring”.

Exempel på pyssel

Exempel på pyssel

En väv av tecken följer tre enkla steg.

BESKRIV

Prata om vad ni minns från föreställningen. Hur såg det ut? Hur lät det? Hur många stod på scenen och vad gjorde de? Försök att hålla samtalet fritt från värderingar och tolkningar. Minns ni lite olika gör det inget. Om olikheterna har haft betydelse för hur ni upplevt föreställningen kommer ni troligen att upptäcka det när ni börjar tolka föreställningen tillsammans.

TOLKA

Alla saker vi ser, hör och upplever kan vi kalla för teaterns tecken. Men vad är de tecken på? Vad betydde det att ljuset ändrade färg, eller att Puppen fick vingar? Varför var vissa saker gjorda i kartong och andra i garn? Målet är inte att komma fram till en gemensam tolkning utan att lyfta olika sätt att uppleva och förstå konstverket.

REFLEKTERA

I det sista steget reflekterar ni genom att väga in vad ni tycker och känner kring upplevelsen. Vilka associationer får jag? Vad tycker jag om detta? Reflektionen kan antingen fortsatt ske i grupp, men kan också ske individuellt eller i en kombination av båda. Det viktiga är att eleverna ges en möjlighet att formulera sina egna tankar om föreställningen, med stöd i det gemensamma samtalet.

Även om samtalsmodellen följer en tydlig form med olika steg kommer du antagligen märka att samtalet tenderar att röra sig mellan de olika delarna. Detta är helt okej så länge samtalet upplevs givande och intressant. Om du upplever att samtalet drar iväg följer här några tips på frågor du kan ställa för att styra och öppna upp samtalet.

- Kan du beskriva vad det var som gjorde att du tyckte att den var ful/fin?
- Kan du förklara för mig vad som hände – som om jag inte varit där?

- Vad tror du att den karaktären menade när hen sa så?
- Okej, du tänkte att den ljusförändringen betydde att det blev natt, var det någon som tänkte något annat?
- Om hon gjorde så för att hon var ledsen, vad tycker ni om det?

Repetitionsbild

Fördjupningstema – Vänskap i förändring

I föreställningen får vi följa hur Puppan hamnar i ett sommarlov fyllt av förändring, både i hennes kropp och i hennes relationer. Nedan följer några övningar som behandlar dessa teman. Reflektionsfrågorna går också att använda som stöd när ni skapar och pratar.

RELATIONSKARTA

Låt eleverna lista alla karaktärer de minns från föreställningen. Skriv upp dem på tavlan. Gör sedan en tankekarta där barnen får beskriva

vad de tror att de olika karaktärerna tycker om varandra och hur deras relationer förändras under föreställningen. Vad är det som händer som gör att deras relationer förändras?

REFLEKTIONSFRÅGOR

- Varför tror ni att Cici inte var med Vinge och Puppan och lekte?
- Varför ville Cici vara med Puppan? Tror ni att hon hade velat vara med Puppan om hon inte blivit en fjäril?
- Varför ville Puppans mamma att Cici och Puppan skulle vara vänner?
- Varför tror ni att Puppan förstörde gömslet?
- Varför raderade Cici alla kommentarer på Flip Flop?

PUPPA ELLER FJÄRIL

Puppan förvandlas under föreställningen till en fjäril. Både hennes mamma och Cici verkar tycka att det är toppen, men Puppan hade hellre velat fortsätta vara puppa.

REFLEKTIONSFRÅGOR

- Varför tror ni att Puppan inte ville bli en fjäril?
- Varför blev Puppans mamma och Cici så glada när hon blev en fjäril?
- Vad tror ni att Vinge tänkte om Puppan när han kom tillbaka?
- Varför tror ni att Cici retade Vinge för hans små vingar?
- Varför tror ni att Puppans mamma ville att Puppan skulle göra mer vuxna saker när hon blev en fjäril?
- Vad hade du gjort om du var Puppans kompis?
- Vad hade du helst velat vara, puppa, fjäril eller skalbagge? Varför?

Föreställningen och läroplanen

Här nedan följer exempel på delar ur läroplanen som på olika sätt knyter an till innehållet i föreställningen samt innehållet i denna lärarhandledning.

Bild

BILDFRAMSTÄLLNING

- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.

TEKNIKER, VERKTYG OCH MATERIAL

- Några verktyg och material för teckning, måleri, modellering och konstruktioner samt för fotografering och annat digitalt arbete med bilder.

De samhällsorienterande ämnena

ATT LEVA TILLSAMMANS

- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och döden.

Slöjd

SLÖJDENS ARBETSPROCESSER

- Undersökande av olika materials egenskaper.

SLÖJDENS UTTRYCK OCH BETYDELSE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

- Bilder, föremål och andra inspirationskällor för det egna skapandet.

Svenska

TALA, LYSSNA OCH SAMTALA

- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.

SPRÅKBRUK

- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser.

Dramatikern och författaren
Emma AdBåge:

”Det blev en pjäs istället för en bok”

Hur kom det sig att du började skriva?

Skriva och teckna har varit mina första språk, alltid. Det har alltid varit mitt sätt att prata, gestalta, berätta.

Var det givet redan från start att du ville skriva för en ung publik?

Ja, det var det. Det finns så mycket att säga om ämnena som rör barn och barndomen, den tiden är så rik på berättelser och en så tät del av livet. Och så får jag arbeta med bild och skriva korthugget vilket jag älskar – det är en perfekt form för mig.

Puppan är din första pjäs, hur fick du idén till pjäsen?

Jag hade pratat med vänner om egna pubertetsupplevelser och börjat tänka på hur olika det kan vara beroende på vem man är. Hur man längtar eller inte, om förhoppningar, stress, identitet. Jag ville skriva en bok om det, men jag hann inte innan jag fick frågan om att skriva en pjäs.

Varför valde du att använda dig av insekter som huvudkaraktärer istället för vanliga personer och hur kom du på det?

I de där samtalen om puberteten så användes metaforer av just puppa och fjäril, och det tyckte jag var en så perfekt metafor att illustrera det hela med.

Hur skiljer sig skrivprocessen åt när du skriver bok och när du skriver pjäs?

Dels att pjäsen är så mycket längre. Jag är van att berätta korthugget

och låta bilden bära mycket. Pjäsen krävde mer av ett planerande som jag var ovan vid. Men det var oerhört roligt och lärorikt, och väldigt kul att bygga fram berättelsen via repliker, dialog och karaktärer.

FAKTA/EMMA ADBÅGE

Emma AdBåge är barnboks författare och illustratör som skrivit och tecknat ett flertal barnböcker, exempelvis *Naturen* och *Såret* samt *Gropen* som 2018 tilldelades Augustpriset för bästa barn- och ungdomsbok. AdBåge finns bland annat representerad på Göteborgs konstmuseum och den 21 juli 2020 var hon värd för Sommar i P1.

Ordlista

Avundsjuk	Att må dåligt eller bli arg över att någon annan har eller får göra något som en själv vill men inte kan få.
Beundrare	Någon som tycker om och ser upp till en annan person
Friare	En person som vill gifta sig med en annan person
Hämnd	Att ge igen på någon som gjort något dumt.
IQ	Intelligens, hur bra en person är på logiskt tänkande
IQ-dockskåp	Ett uttryck som menar att någon är lika smart som ett dockskåp
Kollo	En typ av sommarläger
Oartigt	När någon inte försöker bete sig så som förväntas för att verka trevlig utan istället uppfattas som otrevlig och besvärlig.
Penicillin	En slags medicin mot bakteriesjukdomar
Populärt	Något som många gillar
Snatta	Att stjäla något mindre värdefullt.

Länktips

Att gå på teater och dans med barn och skolelever. Ur Riksteaterns skrift *Att öppna nya världar*

<https://www.riksteatern.se/barn-och-unga/lorare/att-ga-pa-teater-och-dans-med-barn-och-skolelever/>

Repetitionsbild

Delaktighet i praktiken – bli en av våra referensklasser

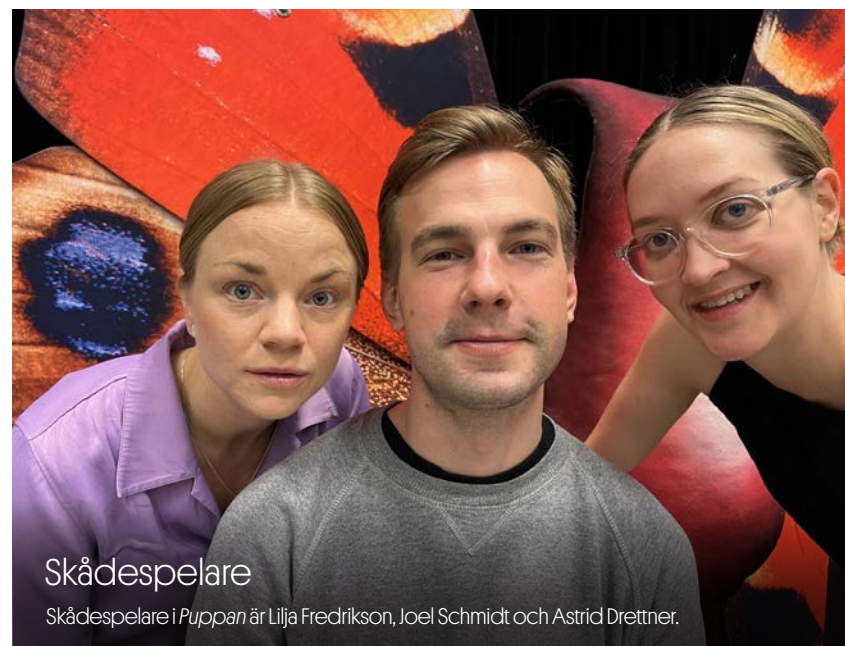
En referensklass tar del av den konstnärliga processen och tycker till om hela eller delar av en föreställning medan den skapas. På detta sätt är eleverna i högsta grad med och formar föreställningen. Det kan handla om att läsa manus, tycka till om handling och språk, delta i scenografiworkshop eller se delar ur en föreställning och samtala med regissör och skådespelare. Möten kan ske både fysiskt och digitalt. Alla slags klasser i hela landet är välkomna att anmäla intresse.

Läs mer och anmäl ditt intresse här: <https://www.riksteatern.se/barn-och-unga/lorare/bli-en-referensgrupp-eller-provpublik/>

Hjälp oss att bli bättre

Vi på Riksteatern är måna om att det pedagogiska material vi tar fram är vad du som lärare och pedagog behöver. Därför ser vi gärna att du delar med dig av dina åsikter om denna lärarhandledning till oss. Vad är bra? Vad fungerar mindre bra? Vad har vi missat? Vi vill veta allt, från det stora till det lilla.

Du är varmt välkommen att dela med dig av dina tankar eller återkoppla till oss på barnochunga@riksteatern.se

Det är vi som jobbar med *Puppan*

Manus **Emma AdBåge**

Regi **Anja Rajić**

Skådespelare **Lilja Fredrikson, Joel Schmidt, Astrid Drettner**

Scenografi och kostymdesign **Anna Dolata**

Maskdesign **Agnes Kenttä**

Ljuddesign **Elize Arvefjord**

Föreställningsdramaturg **Alexander Charlamov**

Scenmästare/turnerande tekniker **Julia Pettersson**

Kostym- och rekvisitetechniker samt turnéledare **Clara Lindberg**

Producent Riksteatern **Ann Gustafsson**

Konstnärlig ledare ung scen/öst **Paula McManus**

Konstnärlig ledare Riksteatern Barn & Unga **Malin Axelsson**

Redaktion lärarhandledning **Ann Gustafsson, Beatrice Sehlin Letfors, Joacim Gustafson** i samarbete med **Rebecca Holmlund** ung scen/öst

Föreställningen är ca 50 minuter lång.

Läs mer om *Puppan* på riksteatern.se/puppan

Puppan är en produktion av ung scen/öst i samarbete med Riksteatern Barn & Unga

RIKSTEATERN

Scenkonst som sätter tankar och känslor i rörelse, för alla överallt.

Närmare 38 000 medlemmar skapar möjligheternas scen och öppnar mötesplatser i hela Sverige.

riksteatern.se/puppan

Riksteatern

145 83 Norsborg

Tel: 08-531 991 00

info@riksteatern.se · riksteatern.se

